

Η ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

David Finkelhor, «*A Sourcebook on Child Sexual Abuse*» Sage Publications, Beverly Hills CA., 1987 (3rd printing).

της Βάσως ΑΡΤΙΝΟΠΟΥΛΟΥ

Η προηγούμενη ερευνητική και συγγραφική εμπειρία του συγγραφέα («*The Dark side of families*», Sage Publications, Third Printing, 1984, «*Sexually victimized children*» The Free Press, 1979) και η ακαδημαϊκή του απασχόληση (Πανεπιστήμιο N. Hampshire) στον τομέα της «Ενδοοικογενειακής βίας», μαρτυρούν το ενδιαφέρον του στο θέμα της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών. Στο βιβλίο αυτό, επιχειρεί την ανασκόπηση και συστηματοποίηση της θεωρητικής και εμπειρικής γνώσης στο παραπάνω αντικείμενο. Τα ερευνητικά δεδομένα μιας δεκαετίας πριν από την συγγραφή του βιβλίου (1976-1986), αναλύονται στα κύρια θέματα του βιβλίου, που είναι α) η έκταση της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών, β) οι παράγοντες που επαυξάνουν τις πιθανότητες της κακοποίησης, γ) οι δράστες, δ) οι συνέπειες της κακοποίησης στα θύματα, ε) τα μεθοδολογικά προβλήματα των ερευνών και στ) τα σχετικά με την πρόληψη προγράμματα.

Ωστόσο, ο συγγραφέας δεν αρκείται στη σχηματική παρουσίαση των ερευνητικών δεδομένων, αλλά σε κάθε κεφάλαιο πραγματεύεται τις υποθέσεις εργασίας, τη μεθοδολογία, τις τεχνικές, την ανάλυση και τα συμπεράσματα των ερευνών, εντοπίζοντας με κριτικό πνεύμα τις θεωρητικές και μεθοδολογικές αδυναμίες τους· προτείνει τον σχεδιασμό νέων ερευνών και συμβουλεύει για την μείωση των μεθοδολογικών κυρίως προβλημάτων που είναι άμεσα συνδεδεμένα με τη φύση του αντικειμένου.

Στο πρώτο κεφάλαιο, ο συγγραφέας πραγματεύεται τις διακυμάνσεις που παρουσιάζει η έκταση της κακοποίησης και εντοπίζει τα αίτια των διακυμάνσεων αυτών στους διαφορετικούς ορισμούς, στα διαφορετικά χαρακτηριστικά των δειγμάτων και στη μεθοδολογική οργάνωση των ερευνών.

Οι παράγοντες που επαυξάνουν τις πιθανότητες κακοποίησης των παιδιών – τους οποίους διερευνά στο δεύτερο κεφάλαιο – είναι η έλλειψη φυσικού πατέρα, η φυσική ανικανότητα της μητέρας ν' ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του παιδιού, οι συγκρούσεις μεταξύ των γονέων, η φτωχή σχέση των παιδιών με έναν από τους δύο γονείς και η ύπαρξη πατριού. Το κοινωνικοοικονομικό στρώμα και οι φυλετικές διαφορές θεωρούνται ως ουδέτεροι

παράγοντες στην πιθανή κακοποίηση του παιδιού. Οι συστάσεις του συγγραφέα για μελλοντικές έρευνες αφορούν τον πληρέστερο προσδιορισμό των παραγόντων αυτών, την μελέτη μικρών δημογραφικών ομάδων, το μέγεθος του δείγματος και τη διερεύνηση νέων παραγόντων.

Το τρίτο και τέταρτο κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στις διάφορες μονοπαραγοντικές θεωρίες που προσπαθούν να ερμηνεύσουν τη συμπεριφορά του δράστη (3ο κεφάλαιο), και εντοπίζεται η αναγκαιότητα της πολυπαραγοντικής ερμηνείας (4ου κεφάλαιο). Συγκεκριμένα, τονίζεται η «α-φύσικη» σεξουαλική διέγερση των δραστών από τα παιδιά, η σύγχυση και τα προβλήματα στις σεξουαλικές σχέσεις των δραστών με το αντίθετο φύλο, η επίδραση του αλκοόλ στους μηχανισμούς άμυνας του ΕΓΩ και η προηγούμενη εμπειρία θυματοποίησης του δράστη κατά την παιδική του ηλικία.

Τα πορίσματα των κλινικών ερευνών για τις άμεσες συνέπειες (φόβος, θυμός, επιθετικότητα, ανάρμοστη σεξουαλική συμπεριφορά) και τις μακροχρόνιες (μελαγχολία, άγχος, συναισθήματα απομόνωσης και στιγματισμού, χαμηλή αυτοεκτίμηση κλπ.), η αναφορά παραγόντων που επαυξάνουν τον ψυχολογικό τραυματισμό του παιδιού (όπως είναι η διάρκεια της σχέσης, η ηλικία του παιδιού, η σχέση ανάμεσα στο θύμα και το θύτη κ.ά.) και τα μεθοδολογικά προβλήματα των ερευνών, αναλύονται στο πέμπτο κεφάλαιο.

Στο έκτο, παρουσιάζεται ένα εμπειριοκρατικό μοντέλο του συγγραφέα, σχετικό με τους παράγοντες και τις προϋποθέσεις της εκδήλωσης της σεξουαλικής παραβίασης (οι παράγοντες αυτοί ονομάζονται από τον συγγραφέα «τέσσερις τραυματογενετικές δυναμικές»).

Στο έβδομο κεφάλαιο, εξετάζει τα βασικά μεθοδολογικά προβλήματα και συμβουλεύει για τους τρόπους αποφυγής τους. Αυτά αφορούν τον ορισμό της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών, τα χαρακτηριστικά των πράξεων που περιλαμβάνονται στην έννοια της κακοποίησης, την επιλογή του δείγματος, τα χαρακτηριστικά της ομάδας ελέγχου και τις μεθόδους μέτρησης των ψυχολογικών επιπτώσεων.

Η αναφορά, η αξιολόγηση των υφιστάμενων στην Αμερική προγραμμάτων πρόληψης της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών και οι προτάσεις νέων προγραμμάτων, όπως επίσης και κάποιες μέθοδοι άρσης ή μετριασμού των ηθικών διλημάτων που

αντιμετωπίζουν όσοι ασχολούνται με τη μεταχείριση των κακοποιημένων παιδιών, αναφέρονται στο τελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου.

Ο στόχος του συγγραφέα να συστηματοποιήσει και να συνθέσει τη νέα γνώση και τα εμπειρικά δεδομένα στο χώρο της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών, επιτυγχάνεται πλήρως.

Ωστόσο, η ομαδοποίηση και η συστηματοποίηση αυτή των ερευνών, εμπεριέχει ανυπέρβλητες δυσκολίες, στο βαθμό που αυτές οι έρευνες παρουσιάζουν μια ποιοτική διαφοροποίηση μεταξύ τους ως προς το δείγμα, το σχεδιασμό, τη μεθοδολογία, τους αντιφατικούς ορισμούς και την ποικιλία – συχνά αντικρουσμένων συμπερασμάτων.

Τέλος, το βιβλίο αυτό συμβάλλει ουσιαστικά στην κατανόηση της δυναμικής του φαινομένου της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών και αποτελεί σημαντικό θεωρητικό και μεθοδολογικό εργαλείο για όποιον ενδιαφέρεται για το θέμα αυτό.